

Protokoll 5/2020

fört vid Rådet till skydd för Stockholms skönhets
sammanträde måndagen den 4 maj 2020 kl. 13:30-14:00,

Övriga närvarande	Inga Varg Ordförande Leif Bolter Katarina Borg Birgitta Bremer Elisabet Jermsten Anders Johnson Helena Nilsson Lannegren Måns Lönnroth Magnus Olausson Margareta Olofsson Laila Reppen Lasse Söderberg Solbritt Östergren Henrik Nerlund Sekreterare Monica Hector Protokollförare Susanne Höglin Handläggare
Justerare	Helena Nilsson Lannegren
Datum för justering	
Paragraf	§§1-11
Protokollförare	Monica Hector

§ 1 **Dagordning samt val av justerare**

Beslut

Valdes ledamot Helena Nilsson Lannegren att tillsammans med ordförande justera protokollet. Upptogs ärendena i ordning efter föredragningslistan.

Sammanfattning av ärendet

Sammanträde per capsulam. Erinrades att samtliga ledamöter biträder besluten genom att lämna sitt godkännande av förslagen via e-postmeddelande.

§ 2 **Nästa sammanträdesdag**

Beslut

Erinrades att Skönhetsrådet sammanträder den 1 juni 2020, kl. 13.30.

§ 3 **Nästa delegationssammanträde**

Beslut

Erinrades att Skönhetsrådets delegerade sammanträder den 18 maj 2020, kl. 13.30.

§ 4 **Protokoll fört vid sammanträde 2020.03.30**

Beslut

Anmälades att protokoll fört vid rådets ordinarie sammanträde 2020.03.30 justerats i vederbörlig ordning.

Rådets skrivelser i de ärenden som hanterades på sammanträde per capsulam 2020.03.30 bifogas som protokollsbilagor.

§ 5**Rådet: Årsrapport 2019 för Rådet till skydd för Stockholms skönhet (Skönhetsrådet) samt missiv för kännedom**

SR 2020/101

Beslut

Förelåg av Stadsrevisionen, revisorsgrupp 1, utformad revisionsberättelse för Rådets till skydd för Stockholms skönhet verksamhetsår 2019. Rådet tackade för förtroendet varvid ärendet lades till handlingarna.

Uppdrogs åt kansliet att sända protokollsutdrag till Revisorsgrupp 1.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/101-1.1 Årsrapport 2019 samt missiv för kännedom (2/4)
- SR 2020/101-1.2 Årsrapport 2019 samt missiv för kännedom (3/4)
- SR 2020/101-1.3 Årsrapport 2019 samt missiv för kännedom (4/4)

§ 6**Anmälningar för kännedom****Anmälda handlingar**

- Yttrande angående Liljevalchs tillbyggnad, svar med e-post samt 2015-0076 bifogad.
- Ramsökaren 2, fråga angående rådets yttrande, svar med e-post.
- Skogsnävan 1 och Rödtoppen 1 m.fl., planärende på granskning, 2016-19492
- Fyllnadsnominering till nämndens och bolagens funktionshinderråd. Från Funktionsrätt Stockholms stad.
- Träd/buske på Hornsgatan, svar med e-post.
- (Signerad) Eken 7, uppställning av sopskåp intill fasadens norra sida, 2019-17495-575
- (Signerad) Östermalm 3:62, ändring/ombyggnad av flytbrygga, restaurang, väster om Djurgårdsbron (Strandvägskajen 27), 2020-02032-575
- (Signerad) Vasastaden 1:105, uppförande av paviljong i Vasaparken, 2020-03183-5575
- Träd/buske på Hornsgatan, svar med e-post.
- Tekniska Museet, del av Norra Djurgården 1:1, meddelande om antagande, 2019-09854
- Färgsättningen i Stockholm, svar med e-post

- (Signerad) Styrpinnen 12, yttre ändring, utbyggnad och förändring av fasad, 2019-17528
- (Signerad) Svea Artilleri 14, tillbyggnad av förbindelsegångar mellan tre byggnader, 2020-039999-575
- (Signerad) Skålen 24, på- och ombyggnad av kontorsfastighet inklusive en ny inre ljusgård, 2019-17679-575
- (Signerad) Norra Djurgården 1:44, Kräfteriket 16A, 3 nya och 13 förstörade takfönster, 2019-14753-575
- (Signerad) Harholmen 10, nybyggnad av moské, 2019-05526-575
- Pirathamn på Kungsholmen utanför stadsbyggnadskontoret? Svar med e-post.
- Skräpig skåp på Pipersgatan, e-post vidarebefordrad till trafikkontoret.
- (Signerad) Norra Djurgården 1:1, Wisdome, Tekniska museet, 2020-04902-575
- 2019-16845-575 Norra Djurgården 1:1, Rosendals trädgårdar
- (Signerad) Neapel 3 m.fl., Södra Värtan, Norra Djurgårdsstaden
- (Signerad) Styrpinnen 23, rivning av skärmtak mot Kungsträdgården, 2020-01729
- (Signerad) Styrpinnen 23/Norrmalm 3:43, uteservering med glasträcke och markis, säsongslöv, 2020-00113-575
- Terminalen 3, yttre ändring av kontorsbyggnad,
- (Signerad) Terminalen 3, yttre ändring av kontorsbyggnad, byte av entrétak, tätskikt till helt plåttak utan takfönster, 2020-05160-575
- Tacklocket 1, planärende på granskning, 2018-12829

§ 7

Östra Hagastaden, förslag till detaljplan, 2016-17865

SR 2020/78

Beslut

Förelåg av sekreteraren utformat förslag till skrivelse. Beslöts anta förslagsskrivelsen som rådets med ändringar som framgår av registraturet och därmed avstyrka förslag till detaljplan i föreliggande form.

Anmälde ledamot M Lönnroth särskilt yttrande.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/78-3 Samrådsbrev
- SR 2020/78-9 Planbeskrivning

- SR 2020/78-5 Solstudier
- SR 2020/78-8 Plankarta
- SR 2020/78-10 Miljöteknisk markundersökning
- SR 2020/78-18 Gestaltningprogram
- SR 2020/78-1.1 Planärende på samråd, Östra Hagastaden (2/2)
- SR 2020/78-2 Tekniskt PM, öppet
- SR 2020/78-11 Luftutredning
- SR 2020/78-12 Bullerutredning
- SR 2020/78-13 Kulturmiljöanalys och konsekvensanalys
- SR 2020/78-14 Ekologiutredningar
- SR 2020/78-15 Integrerad barnkonsekvensanalys och Socialt värdeskapande analys
- SR 2020/78-17 Dagvattenutredning
- SR 2020/78-4 Trafik-PM
- SR 2020/78-6 Riskutredning
- SR 2020/78-7 MKB samråd
- SR 2020/78-16 Kungörelse om samråd

Anmälde ledamot M Lönnroth särskilt yttrande enligt följande:

"Jag ställer mig helt bakom rådets yttrande men vill kommentera stadens förslag att lägga en skola norr om Sveavägen.

Förslaget innebär att alla skolbarn måste korsa en hårt trafikerad gata. Jag skulle inte själv vilja att mina barn skulle behöva göra detta och jag undrar om de förtroendevalda i respektive nämnder skulle vilja se sina barn göra det. Risken är uppenbar att många föräldrar kommer att lämna sina barn med bil. Staden bör undersöka möjligheten att bygga väl utformade gångbroar över Sveavägen."

§ 8

Sätra Centrum, förslag till detaljplan, 2018-15976

SR 2020/97

Beslut

Förelåg av kansliet utformat förslag till skrivelse. Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till detaljplan med erinran om att huset om 16 våningar bör utgå.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/97-18 Samrådsbrev
- SR 2020/97-16 Plankarta

- SR 2020/97-3 Utredning - skyddsrum Sätra C
- SR 2020/97-4 Solstudier Sätra C
- SR 2020/97-7 Kulturmiljöutredning Sätra C
- SR 2020/97-14 Planbeskrivning
- SR 2020/97-2 Trafikutredning Sätra C
- SR 2020/97-5 Vindutredning Sätra C
- SR 2020/97-6 Markundersökning Sätra C
- SR 2020/97-8 Konstruktionutredning Sätra C
- SR 2020/97-9 Bullerutredning Sätra C
- SR 2020/97-11 Dagvattenutredning Sätra C
- SR 2020/97-13 Bullerutredning Sätra C (bilagor)
- SR 2020/97-15 Kvalitetsprogram allmän plats
- SR 2020/97-10 Utredning - geoteknik Sätra C
- SR 2020/97-12 Brandutredning Sätra C
- SR 2020/97-17 Trafik PM Sätra C

§ 9

Räknetabellen 3 m.fl., förslag till detaljplan, 2018-18096

SR 2020/106

Beslut

Förelåg av kansliet utformat förslag till skrivelse. Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till detaljplan med erinran om tillräcklig friyta för förskolebarnen.

Handlingar i ärendet

- SR 2020/106-7 Samrådsbrev
- SR 2020/106-13 Plankarta
- SR 2020/106-2 Förenklad bullerutredning
- SR 2020/106-3 Trädinventering & okulär besiktning 2
- SR 2020/106-4 Antikvarisk förundersökning
- SR 2020/106-12 Planbeskrivning
- SR 2020/106-5 Kulturmiljöanalys Räcksta
- SR 2020/106-6 Trädinventering & okulär besiktning 1
- SR 2020/106-8 Programskiss för utemiljön 1
- SR 2020/106-9 Programskiss för utemiljön 2
- SR 2020/106-10 Dagvattenutredning
- SR 2020/106-11 Porgasutredning och luftmätning
- SR 2020/106-14 Miljöteknisk markundersökning

§ 10
Sekreteraren informerar

Beslut
Ingen information förelåg.

§ 11
Övriga frågor

Beslut
Förelåg inga övriga frågor.

Handläggare
Henrik Nerlund
Telefon: 0850829767**Till**
Stadsbyggnadskontoret

Åkeshov 1:1, förslag till detaljplan för studentbostäder intill kv Vadmalen, 2017-17449

Med anledning av stadsbyggnadskontorets remiss av rubricerat ärende vill Skönhetsrådet anföra följande.

Beslut

Skönhetsrådet avstyrker förslag till detaljplan.

Ärendet

Föreliggande ärende innebär att en utsparad fornminnesrik kulle naggas i kanten till förmån för 77 studentlägenheter i två byggnadsvolymer. Byggnaderna föreslås uppföras i nio respektive fyra våningar som trämodulhus.

Skönhetsrådet anser att den befintliga naturmarken med flera äldre tallar och ekar samt sina fornlämningar har ett mycket stort värde som sparad miljö i en i övrigt tätbebyggd stadsdel. Att området är obebyggt är en ytterst medveten handling som bl. a. vilar på Skönhetsrådets inventering av Stockholmstraktens natur- och kulturminnen från 1935. Samtliga efterföljande stadsplaner för området, från 1941, 1954 och 1978, har tagit omsorgen om fornminnesmiljön och att klippan som helhet lämnas obebyggt som utgångspunkt. Skönhetsrådets bestämda uppfattning är att detta ska gälla även idag och att planarbetet därmed bör avbrytas.

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Sida 9 (19)

Namn	Datum
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2020-03-31
Inga Margareta,Varg	2020-03-31

Handläggare
Henrik Nerlund
Telefon: 0850829767**Till**
Stadsbyggnadskontoret

Råttan 13, förslag till detaljplan för påbyggnad av befintligt flerbostadshus, 2018-04254

Med anledning av stadsbyggnadskontorets remiss av rubricerat ärende vill Skönhetsrådet anföra följande.

Beslut

Skönhetsrådet tillstyrker förslag till detaljplan med erinran om att dra in takvåningen mot gården samt att bevara ursprunglig fasadfärg och kopparbandet i takfoten.

Ärendet

Föreliggande förslag till detaljplan innebär att ett befintligt bostadshus höjs genom att en vindsvåning rivs och två nya bostadsvåningar tillkommer i dess ställe. Byggnaden uppfördes 1965 med sex våningar, fasad i brun ädelputs och kopparklädd takfot efter ritningar av arkitekt Olle Zetterberg. Det främsta karaktärsdraget är den breda grönärgade takfoten som tydligt avslutar byggnaden mot himlen. I Zetterbergs produktion kom byggnaden att utgöra ett slags riktmärke och flera av hans senare hus i Stockholms innerstad bär dess kännetecken.

Stadsplanen för Södermalm stadfästes 1879 och stipulerade att gatorna skulle ha en bredd av 18 meter, i undantagsfall tolv meter, och att en byggnad längs gatan fick resas till en höjd som motsvarade gatubreddens adderad med en och en halv meter. Ovanför detta skulle taket ordnas inom en 45-graders vinkel. Byggnaderna fick byggas hela vägen ut till en ickeperforerad brandgavel. Dessa regler förklarar varför stadsbilden ser ut som den gör (tidigare var Krukmakargatan endast tolv meter bred, därav den låga f.d. brandstationen).

Skönhetsrådet anser att ovanstående stadsplaneregler ska vara utgångspunkten i det aktuella planarbetet. Rådet accepterar därför påbyggnaden men anser att den måste dras in även mot gården. Rådet anser vidare att byggrätten bör sträcka sig hela vägen till brandgaveln där den ska kunna tåla att motbyggas. Den föreslagna tillbyggnaden respekterar i huvudsak ursprungshusets integritet men bör omarbetas i de delar som innefattar omputsning av fasad samt byte av takfotsplåt. Skönhetsrådet anser att ädelputsen ska avfärgas

i enlighet med ursprunget samt att det ärgade kopparbandet ska bevaras. Om kopparbandet inte kan bevaras ska det ersättas med ny förpatinerad koppar.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

10535 Stockholm
Telefon 0850829767
Växel 08-50829000
henrik.nerlund@stockholm.se
stockholm.se/skonhetsradet

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Sida 12 (19)

Namn	Datum
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2020-03-31
Inga Margareta,Varg	2020-03-31

Handläggare
Henrik Nerlund
Telefon: 0850829767**Till**
Stadsbyggnadskontoret

Kravatten 10, förslag till detaljplan, 2018-09124

Med anledning av stadsbyggnadskontorets remiss av rubricerat ärende vill Skönhetsrådet anföra följande.

Beslut

Skönhetsrådet avstyrker förslag till detaljplan i föreliggande form och anför att detta riskerar att bli ett olyckligt prejudikat om inte stadsbyggnadskontoret tar fram tydliga riktlinjer för villastädernas framtida utveckling.

Ärendet

Föreliggande förslag till detaljplan innebär att en befintlig bostadsrättsförening i en villa legaliseras. Enligt den gällande detaljplanen från 1946 tillåts endast två bostadslägenheter per tomt, medan det på den aktuella fastigheten sedan ett antal år finns tre. Tre lägenheter är det minsta tillåtna antalet för att bilda en bostadsrättsförening. Planen syftar till att bekräfta det gällande förhållandet och den befintliga byggnaden och medför att ytterligare en lägenheter kan inrymmas i byggnaden.

Skönhetsrådet anser att frågan är betydligt större än planarbetet för enbart Kravatten 10. Ärendet berör villastädernas framtida utveckling på ett strategiskt plan eftersom en tillstyrkan av planen utan tydliga riktlinjer innebär en öppning för bostadsrättifiering av ett mycket stort antal villor i Stockholm. Till detta kommer de fristående byggnader, s.k. Attefallshus och Bolundare som också kan komma att ingå i bostadsrättsföreningar. Att som i det föreliggande ärendet skriva att detta inte är prejudicerande eftersom inga övergripande utredningar gjorts är enligt rådets mening att minimera stadens eget inflytande på ett område där staden borde vara proaktiv. Att utöka antalet bostadslägenheter i villastäderna utan att planera för hur exempelvis transporter ska lösas kommer att innebära kraftig påverkan på befintlig grönska när nya parkeringsplatser och anläggningar för sophämtning ordnas på fastigheterna. I planförslaget för Kravatten 10 finns inga andra bestämmelser för parkering än att den ska ordnas på fastigheten. Eftersom förslaget öppnar för fler lägenheter utan regler för parkering kan stora delar av tomten komma att hårdgöras.

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Sida 14 (19)

Namn	Datum
Inga Margareta,Varg	2020-03-31
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2020-03-31

Handläggare
Henrik Nerlund
Telefon: 0850829767**Till**
Stadsbyggnadskontoret

Örby 4:1, förslag till detaljplan för område vid Rangstaplan, 2013-13851

Med anledning av stadsbyggnadskontorets remiss av rubricerat ärende vill Skönhetsrådet anföra följande.

Beslut

Skönhetsrådet avstyrker förslag till detaljplan i föreliggande form och anser att de höga punkthusen ska utgå till förmån för ett större, men lägre kvarter som tar sin utgångspunkt i den omkringliggande fyravåningsskalan.

Ärendet

Föreliggande förslag till detaljplan innebär att parkeringstorget Rangstaplan i centrala Högdalen omdisponeras så att delar bebyggs, framförallt med höga punkthus. Punkthusen som föreslås få 22, 16 och 9 våningar kommer att innehålla cirka 355 bostäder varav 145 för studenter. Sedan Högdalens centrum invigdes 1959 har flera förändringar genomförts, bl.a. byggdes bad- och idrottshallen under 1970-talet, centrumanläggningen moderniserades under 1990-talet och flera nya bostadshus har uppförts under de senaste 15 åren i områdets krans.

Det föreliggande förslaget innebär, trots de senaste årens utveckling, en genomgripande förändring av stadsdelens karaktär. Högdalen planerades som Stockholms andra storcentrum av ABC-typ, ofta något åsidosatt i historieskrivningen av sina större syskon Vällingby och Farsta. Stadsdelen har en karaktäristisk komposition bestående av två halvöar som sammanlänkats vid centrum, mycket likt upplägget i exempelvis Vällingby eller Hässelby strand. Det som skiljer ut Högdalen är den mycket medvetna utvecklingen av de höga husens placering. I stadsdelens västra del laborerade dåvarande stadsplanedirektören Sven Markelius med kvarter bestående av kopplade låg- och högdelar som omfamnar gårdsbildningar. Dessa kvarter korresponderar medvetet med varandra genom höjder i tio till tolv våningar och samordnade fasadkrön och takutformningar. Vid centrumanläggningen byggdes två högre hus med takneon för att annonsera stadsdelen i Söderort. Dessa hus är tolv och 14 våningar höga. Under de senaste åren har nya punkthus byggts i kvarteren Branddörren, Valvankaret och

Bänkskåpet. Dessa har genomgående brutit den tidigare skalan med någon våning, d.v.s. 16, 14 och 13 våningar. Dessa tillägg till trots är den ursprungliga kompositionen fortsatt välavläsbar.

Skönhetsrådet anser att Rangstaplan är en lämplig plats för ny bebyggelse men att det presenterade förslaget har för stora brister för att kunna utgöra en framkomlig väg. Rådet efterfrågar såväl en stadsbildsanalys som en parkeringsutredning och en plan för utveckling av stadsdelens offentliga rum.

Det aktuella förslaget låter dels stora delar av torget fortsatt få utgöra parkeringsplatser och dels tillför det bebyggelse som inte på något sätt är lyhört för stadsdelens karaktär. De höga punkthus, upp till 22 våningar, motiveras i underlaget av att det ska markera centrum. Detta är helt onödigt eftersom Högdalen redan har två neonprydda höga centrumbyggnader. Om så höga hus byggs i stadsdelen reduceras Markelius komposition och riskerar att ersättas av ett mischmasch av punkthus. Rådet anser att förslaget helt måste arbetas om och att ett nytt bostadskvarter på Rangstaplan istället bör utgå från stadsdelens lägre skala i omkring fyra våningar. Genom att ianspråka hela platsen för bostadsbebyggelse, istället för delvis som i förslaget, kan Högdalen få ett stort lägenhetstillskott utan att förminska stadsdelens karaktär eller skapa blåsiga stadsrum med tvivelaktiga vistelsevärden.

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Sida 17 (19)

Namn	Datum
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2020-03-31
Inga Margareta,Varg	2020-03-31

Handläggare
Henrik Nerlund
Telefon: 0850829767**Till**
Stadsbyggnadskontoret

Geografiboken 1 m.fl., förslag till detaljplan för del av kvarteret, 2018-18571

Med anledning av stadsbyggnadskontorets remiss av rubricerat ärende vill Skönhetsrådet anföra följande.

Beslut

Skönhetsrådet tillstyrker förslag till detaljplan.

Ärendet

Föreliggande ärende innebär att ett vård- och omsorgsboende med omkring 80 bostäder uppförs på en befintlig parkeringsplats i korsningen av Abrahamsbergsvägen och Västerled. Den föreslagna byggnaden har anpassats i skala och uttryck till den angränsande smalhusbebyggelsen i Abrahamsberg genom att bl.a. inte överstiga fyra våningar och utföras i ljust tegel. Den nya bebyggelsen läggs med en förgårdsmark mot Västerled och publika lokaler mot gatan tillåts.

Skönhetsrådet finner att platsen, som i huvudsak redan är hårdgjord, lämpar sig väl för bebyggelse. Västerled är i Översiktsplanen utpekad som ett s.k. urbant stråk och förutsätts stärkas rumsligt med ny bebyggelse. Liksom vid andra s.k. urbana stråk saknar rådet en sammanhållen idé om hur gaturummet ska utvecklas och vilka andra ambitioner staden har än att enbart bebygga gatans sidor. En större samordning av de redan föreslagna kompletteringsprojekten längs gatan vore välgörande. Trots denna brist finner rådet att förslaget förtjänar stora. De tillkommande volymerna har komponerats så att de, sin storlek till trots, väl korresponderar med den närliggande smalhusbebyggelsen. Detaljeringsgraden är genomgående hög i förslaget och lämpliga material används i byggnadens fasader. Rådet bedömer att förslaget, tack vare sin förhållandevis modesta höjd inte medför negativa konsekvenser för det angränsande riksintresset Olovslund.

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Sida 19 (19)

Namn	Datum
Inga Margareta,Varg	2020-03-31
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2020-03-31